

Η ασφάλειά μας περνάει από την Ευρώπη

ΓΕΓΟΝΟΤΑ που άμεσα και κρίσιμα συνδέονται με τα εθνικά μας συμφέροντα, έχουν προσλάβει ρυθμούς χιονοστιβάδας. Κυβέρνηση και αντιπολίτευση δείχνουν εντελώς απροετοίμαστες για την κρίση. Γιατί για χρόνια τώρα απέφευγαν να δουν κατάματα την αλήθεια ως προς τα μεγάλα θέματα της ασφάλειας του ελληνοισμού. Παρασύρθηκαν από ψευδαισθήσεις δυνατότητας ρυθμίσεων διά των ελληνοτουρκικών διαλόγων και παρεγνώρισαν ότι η άμυνα της Ελλάδας έναντι της Τουρκίας ήταν πρωτίστως θέμα στρατιωτικής ισχύος και δευτερευόντως υπόθεση διπλωματίας. Η επανάσταση αυτή επηρέασε αρνητικά και το λαϊκό φρόνημα.

Στο φως αυτής της ελληνικής πραγματικότητας, προβάλλουν οι εθνικού ενδιαφέροντος πτυχές της μεσανατολικής αναταραχής:

• Ο ιρακινός πόλεμος προαναγγέλλει το πρόβλημα των μεταπολεμικών ισορροπιών, της «νέας τάξης», που όχι χωρίς αλαζονεία προετοιμάζουν οι ΗΠΑ, μόνη πια υπερδύναμη και ρυθμιστής του κόσμου. Πόσο επιτεύξιμη είναι μια τέτοια ισορροπία, είναι ερώτημα που μόνο καλώς πληροφορημένοι πρωταγωνιστές μπορούν δάσιμα να το απαντήσουν. Πάντως, πρόκειται για θέματα που εκφεύγουν τις εμβέλειες των ελληνικών δυνατοτήτων. Εκείνο όμως που άμεσα μας αφορά και μπορούμε να εκτιμήσουμε τις πολυσημαντικές συνέπειές του, είναι το γεγονός της εντυπωσιακής ενδυνάμωσης της Τουρκίας. Βεβαίως, ανέκαθεν η Άγκυρα, για λόγους γεωστρατιωτικούς, θεωρείτο παράγοντας πλέον υπολογισίμου της Ελλάδας. Τώρα όμως και επίσημα μετακινείται στην ανώτερη «κλάση» της περιφερειακής δύναμης, που απεριφράστα διεκδικεί όχι μόνον επιρροή ευρύτερη, αλλά και εδαφική επέκταση. Βεβαίως, δεν είναι καθόλου δέδαινο ότι θα επιτύχει όλους τους φιλόδοξους στόχους της. Πάντως, όμως, έχει ήδη εξασφαλίσει πολύτιμη ενίσχυση το οπλοστάσιό της, ενδυνάμωση των δυτικών διπλωματικών ερεισμάτων της και περαιτέρω στήριξη των επί της Κύπρου θέσεων και αξιώσεών της.

Του ΜΙΧΑΗΛ ΔΟΥΝΤΑ

• Οι ισορροπίες που διέπουν τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις, δεν έχουν ποσοτικά αλλά μόνο ποσοτικά μεταβληθεί. Η Ουάσιγκτον εξακολουθεί να υπολογίζει την Τουρκία περισσότερο από την Ελλάδα. Η κρίση του Κόλπου προσφέρει στην αμερικανική κυβέρνηση επιπλέον επιχειρήματα έναντι του Κογκρέσου, για να επιτύχει την περαιτέρω ενίσχυση της Τουρκίας, που σταθερά επιδιώκει. Είναι τότε η πολύπλευρη προς την Άγκυρα αμερικανική βοήθεια, ώστε η ανατροπή της γνωστής αναλογίας 7:10 να έχει πλέον μόνο συμβολικό χαρακτήρα.

• Η όψη αυτών των εξελίξεων η κυβέρνηση, αμήχανη, ορθώς επιδίωξε διερεύνηση των αμερικανικών προθέσεων και κάποια ίσως εξισορροπία υπέρ της Ελλάδας. Ο Πρωθυπουργός επισκέφθηκε τον περασμένο Ιούνιο τον πρόδρομο Μπους. Πέραν όμως από συμπάθεια, μειδιώματα και αμβρότητα, ουδέν το ουσιαστικό απέκτισε. Αντιθέτως, οι Αμερικανοί επανέλαβαν τις ίδιες αρνητικές θέσεις ως προς το Κυπριακό, ενώ δεν απέκριναν από τον κ. Μησοτάκη το πρωτείο που εξακολουθούν να δίνουν στην στρατιωτική ενδυνάμωση της Τουρκίας. Η Αθήνα, δηλαδή, παρέμεινε σύμμαχος δεύτερης κατηγορίας. Ο κ. Πρωθυπουργός απέτυχε να μεταστρέψει την αμερικανική πολιτική. Ήταν έργο που ξεπερνούσε τις ελληνικές δυνατότητες. Δεν ήταν λάθος του. Αλλού έσφαλε ο κ. Μησοτάκης. Αντί να αναχωρήσει, σήνους και δυσφορών, επιδόθηκε σε ανοικτή θριαμβολογία. Αυτό ήταν το λάθος του. Όμως, μια μικρή χώρα δικαιολογείται να μην έχει ισχύ. Είναι όμως ασύγνωστο να μην προστατεύει την αξιοπεριεπεία της. Γιατί η εθνική αξιοπεριεπεία, πέραν της ηθικής της διάστασης, είναι σημα-

Του Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

νικό πολιτικό κεφάλαιο.

Τα ίδια ακριβώς λάθη επανειλήφθησαν και με την πρόσφατη επίσκεψη Σαμαρά.

Εκστασιασθήκε ο κ. υπουργός, διότι δήθεν η Αμερική εγγυήθηκε την ασφάλεια και την ευημερία της Ελλάδας. Ουδέν όμως τούτου ανακρίβτερο. Ουδέμία εγγύηση μας προσφέρθηκε. Ο κ. Μπους επανέλαβε απλώς παλαιές θέσεις. Πρόκειται για τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ και κάποιες ακαθόριστες δηλώσεις προθέσεων στον περιγυρο των συμφωνιών για τις βάσεις. Κατά τα λοιπά, τα ίδια άκουσε ο κ. Σαμαράς και ως προς το πρωτείο της σημασίας της Τουρκίας και ως προς το Κυπριακό. Προς τι λοιπόν η επιζήμια θριαμβολογία; Δεν αντιλαμβάνονται πόσο βλάπτει αυτή η επίδειξη ελληνικής «ολιγαρχίας»; Ψιχούλα παίρνουμε και δηλώνουμε ευγνώμονες. Ας σημειωθεί προς ολοκλήρωση ότι ο κ. Μπίεκερ μιλώντας ελάχιστες μέρες μετά την αναχώρηση του κ. Σαμαρά στο Κογκρέσο έπλεξε για μια ακόμη φορά το εγκώμιο της Τουρκίας. Περί Ελλάδος ουδέν, παρά τα αβρά φλιναφήματα προς τον κ. Σαμαρά. Αλλά και κάτι ακόμη. Ο κ. Μπίεκερ εδήλωσε σαφώς προχθές ότι η υπόθεση της Κύπρου διαφέρει από την ιρακινή επίθεση στο Κουβέιτ. Ανάλογα διεκήρυξε και το πρωθυπουργικό γραφείο στην Αγγλία. Και εμείς ατάραχοι πανηγυρίζουμε.

• Υπάρχει και η διαβόητη έκθεση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο υπουργός είναι πραγματικά άμοιρος ευθυνών. Πρόκειται για την συνήθη ετήσια έκθεση που ικανοποιεί τον υποκριτικό αμερικανικό ποριτανισμό. Η αμερικανική κυβέρνηση εμφανίζεται θεματοφύλακας της παγκόσμιας αρετής κατά συνέπεια η έκθεση δεν θα 'χε ιδιαίτερη σημασία αν δεν υπήρχαν δύο σημεία με κάποια ιδιαίτερη, για μας, σημασία. Πρώτον, συνετάγη κατά παράβαση της

αρχής ότι πριν από κάθε κρίση πρέπει να ακουγονται και οι δύο πλευρές. Η ελληνική κυβέρνηση αγνοήθηκε. Η πληροφορία στηρίχθηκαν σε τουρκικές, μουσουλμανικές και σλαβομακεδονικές πηγές. Δεύτερον, και σοβαρότερο, το Στέιτ Ντιπάρτμεντ ανακάλυψε αιφνίδια σλαβομακεδονική μειονότητα. Γιατί έτσι ξαφνικά; Μήπως άραγε εν όψει του κλιδωνισμού της Γιουγκοσλαβίας οραματίζονται κάποια «νέα τάξη» και ως προς τα Βαλκάνια; Θα 'πρεπε να προσεχθεί αυτό το ενδεχόμενο. Ιδίως μάλιστα αν ληφθεί υπόψη ότι τελευταίως λέγονται διάφορα περί προθέσεων των Αμερικανών να αναθέσουν στην Ελλάδα σταθεροποιητικό ρόλο στα Βαλκάνια. Βεβαίως αυτά δεν είναι σοβαρά πράγματα. Γιατί η Ελλάδα βρίσκεται σε αντιπαράθεση με όλες, πλην της Βουλγαρίας, τις βάλκανικές χώρες. Μήπως, όμως, είναι κάπως ύποπτα;

• Η κρίση του Κόλπου φαίνεται ότι μας αφυπνίζει και από τον μακάριο ύπνο, ως προς τον τουρκικό κίνδυνο. Η Τουρκία απεριφράστα πλέον δηλώνει αυτοκρατορικές βλέψεις. Η έναντι του Ελληνισμού απειλή εκτείνεται από την Κύπρο μέχρι το Αιγαίο και πέρα, ως τη Θράκη. Με εφάπτηρο τα επιτεύγματα στην Κύπρο θα επιδιώξει αυτονομία της μουσουλμανικής μειονότητας στη Θράκη, την οποία διεκδικεί ως τουρκική με απώτερο στόχο και εδαφική επέκταση. Στο Αιγαίο εγγράφει υποθήκες. Η απειλή της Τουρκίας είναι πρωτίστως στρατιωτική και μόνο με αξιόπιστη ομοειδή δύναμη αποτροπής μπορεί να αντιμετωπισθεί. Δυστυχώς χάσαμε πολύ χρόνο υπό το κράτος ασυγχώρητων ψευδαισθήσεων δυνατότητας συνδιαλλακτικής ρύθμισης των ελληνοτουρκικών.

• Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ της άμυνας μας επείγει να γίνει κορυφαία υπόθεση του έθνους. Η οικονομική κρίση παρακωλύει την προσπάθεια. Δεν συγχωρείται όμως οι αμυντικές δα-

πάνες να μη διατηρήσουν πρώτη προτεραιότητα στον κυβερνητικό προγραμματισμό.

• Τελευταίως γίνεται λόγος για αμερικανική επιλογή της Ελλάδας έναντι της κοινοτικής. Θα 'ταν ολέθριο λάθος τώρα μάλιστα που οι εκ Βορρά κίνδυνοι έχουν παραμεριστεί, όσο και αν καθυστερεί η πορεία προς πολιτική και αμυντική ολοκλήρωση της Ευρώπης. Γιατί εκεί θα πρέπει μακροχρονίως να τοποθετήσουμε την ασφάλειά μας. Στην Κοινότητα είμαστε εταίροι, ανίσχυροι ίσως, αλλά ισότιμοι. Έναντι της Αμερικής θα είμαστε εξηττημένοι και μάλιστα υποδεέστεροι της Τουρκίας. Εν πάση περιπτώσει δεν θα 'πρεπε να τίθεται θέμα επιλογής. Άλλο το πλαίσιο των σχέσεων με τις ΗΠΑ και άλλη η ευρωπαϊκή μας προοπτική.

• Από όλα τα θέματα εθνικού ενδιαφέροντος, το Κυπριακό φαίνεται ότι σύντομα θα ξαναβρεθεί στο επίκεντρο επικίνδυνης κινητικότητας. Είτε όμως συζητηθεί στο καθιερωμένο πλαίσιο των καλών υπηρεσιών του γ. γραμματέα των Ην. Εθνών, είτε υπό την κοινοτική αιγίδα της πρωτοβουλίας του Λουξεμβούργου, είτε - λίαν απίθανο και πάντως ασύμφορο - ως θέμα διάσκεψης περί το Μεσανατολικό, βάση της αναζητούμενης «λύσης» θα είναι το ολέθριο ψήφισμα 649/90 του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Τα βασικά μειονεκτήματα της απόφασης 649/90

1 Με την αναφορά σε 25ετή κρίση του Κυπριακού δίδεται έμφαση στο δικαιοδικό χαρακτήρα, με παράκαμψη της **κατοχικής διάστασης** που θα έπρεπε να είναι η βάση κάθε ενέργειάς μας για το Κυπριακό.

2 Η απόφαση διαγράφει το πλαίσιο λύσης, τονίζοντας ότι πρέπει να εξασφαλισθεί δικαιοδικό - διζωνικό κράτος, δηλαδή - για όσους γνωρίζουν την κυπριακή διάλεκτο του ΟΗΕ - καθιερώνεται και

η διχοτόμηση και η δικαιοδική **συγκυριαρχία** επί όλης της Κύπρου. Ενώ, ουδέν αναφέρεται για τα θέματα που αφορούν στην ελληνική πλευρά - αποχώρηση στρατευμάτων κατοχής και κατάλυση του οιοδήποτε επεμβατικού δικαιώματος της Τουρκίας. [Είναι αλήθεια ότι τις θέσεις αυτές τις είχε αποδεχθεί η κυπριακή πλευρά (διζωνικό και δικαιοδικό χαρακτήρα), αλλά με πολλές αποχρώσεις - η διευκρίνιση είναι καιρία - και πάντως, ως στοιχείο της διαπραγμάτευσης. Δηλαδή, εξυπακουόταν ο όρος της αποχώρησης των **στρατευμάτων κατοχής** και η κατάλυση του οιοδήποτε επεμβατικού δικαιώματος της Τουρκίας]. Τώρα αυτά δεν αποτελούν στοιχεία της διαπραγμάτευσης.

3 Η εικόνα γίνεται ζοφερότερη, αν ληφθεί υπόψη ότι η απόφαση 649 υιοθετεί την «τρέχουσα (φ14ψθρεντ) πρωτοβουλία» του γ. γραμματέα, ουσία της οποίας είναι το διαδίοτο **έγγραφο του Ιουνίου 1989**, που αποτελεί ουσιαστικά σχέδιο λύσης. Στην απόφαση υπάρχει και ρητή συσχέτιση με το έγγραφο εκείνο.

Με άλλα λόγια, αν ποτέ εφαρμοστεί η απόφαση 649, η Κύπρος θα μεταβληθεί σε **οιονει προτεκτοράτο** της Τουρκίας, με προφανείς συνέπειες σε βάρος του Ελληνοισμού και στα υπόλοιπα σημεία της γραμμής της ελληνο - τουρκικής αντιπαράθεσης (Αιγαίο - Θράκη).

Την απόφαση απεδέχθησαν δυστυχώς οι κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Κύπρου, οι πρώτες λόγω κόπωσης και ίσως και μιας πτωπαθούς θεώρησης των πραγμάτων, η δεύτερη διότι επιστεύσε ότι μια λύση του είδους αυτού θα επέτρεπε την ομαλή επαναλειτουργία της ζωής στο νησί, γεγονός από το οποίο θα επωφελείτο η ελληνοκυπριακή πλευρά ως ποιοτικής υπέρτερη. Πλανήθηκαν όμως και οι δύο. Ο κ. Βασιλείου διότι δεν θέλησε να καταλάβει ότι ουσία του Κυπριακού δεν είναι ο δικαιοδικός ανταγωνισμός, αλλά ο τουρκικός επεκτατισμός. Και η Τουρκία δεν εξαγοράζεται από τον οιονδήποτε πλούτο των Ελλήνων. Απλώς, η Τουρκία θα παγώσει και θα επεκτείνει τα επιτεύγματά της. Αλλά και ο κ. Μησοτάκης έσφαλε. Διότι πίστεψε ότι λύση του Κυπριακού έστω εγγύτατα στις τουρκικές θέσεις, θα κατεύναζε την Τουρκία ως προς τα διμερή. Το αντίθετο θα συμβεί. Η Τουρκία με εφάπτηρο την επιτυχία στην Κύπρο θα εντείνει την πίεση στη Θράκη και στο Αιγαίο.

Το Κυπριακό, όπως διαμορφώθηκε, μας θέτει το δίλημμα: «Να αποδεχθούμε λύση προτεκτοράτου ή την επιλογή μιας πολιτικής συντήρησης που είναι κι αυτή δυσχερέστατη, αλλά πάντως πλεονεκτεί σαφέστατα της πρώτης».

Στο πλαίσιο αυτής της καθυστερημένης έστω πολιτικής συντήρησης επιβάλλεται:

α) Να δηλώσει η κυπριακή κυβέρνηση ότι θεωρεί τις δικαιοδικές υπό τον κ. Ντε Κουέγιαρ συνομιλίες ναυαγήσασες, λόγω των απαράδεκτων τουρκικών αξιώσεων.
β) Να δηλώσει επίσης ότι αποδεσμεύεται από την απόφαση 649/90 του Συμβουλίου Ασφαλείας, δεδομένου ότι ήταν απλώς στοιχείο της τερματιστικής διαπραγματευτικής διαδικασίας.
γ) Να επαναφέρει κατ' αποκλειστικότητα κυπριακή αξίωση για τερματισμό της τουρκικής κατ' εξακολούθηση επίθεσης στην Κύπρο και αποχώρησής των τουρκικών στρατευμάτων. Θα πρόκειται δηλαδή για μια δυσχερέστατη προσπάθεια απαλλαγής από δυσβάσταχτες δουλειές και επαναπροοιόθετηση του Κυπριακού στη γραμμή «επίθεση - τερματισμός της επίθεσης - αποχώρηση στρατευμάτων».

Από την ανάλυση που προηγήθηκε, προκύπτει άβιαστα η πρωταρχική ανάγκη ενός αμυντικού δόγματος περί την τουρκική απειλή και την απόκτηση αξιόπιστου στρατιωτικού αποτρεπτικού. Σημειωτέον ότι ένας τέτοιος προσανατολισμός θα εκάλυπτε και κινδύνους από τυχόν βάλκανικές αναταράξεις.

Το ερώτημα που εναγώνια τίθεται είναι αν το γεγονός της ενδυνάμωσης της Τουρκίας θα λειτουργήσει ως εγερτήριο ηγεσίας και λαού, ή αν θα παραμεινουμε πραγματικά «μοιραίοι και άβουλοι» προσμένοντας «κάποιο θαύμα».